

Nr 262.

Av herr **Lindley**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, angående anslag för budgetåret 1929/1930 till kommerskollegium samt de under kollegium lydande myndigheter och kårer m. m.

I proposition till innevarande riksdag angående anslag till kommerskollegium m. m. har Kungl. Maj:t, i samband med förslag om uppförande å ordinarie stat av kommerskollegii fartygsinspektionsbyrå, beträffande byråinspektörsbefattningen å nämnda byrå föreslagit densamma hänföra till lönegraden B 22.

Lämpligheten av att hänföra nämnde byråinspektör till en annan och högre lönegrad än den nämnda har emellertid tidigare vid åtskilliga tillfällen från olika håll framhållits.

Vad sålunda till en början angår *kommerskollegium* har kollegium tidigare under en följd av år i samband med framställningar om anvisande av anslag för kollegii ämbetsverksamhet framställt förslag om byråinspektörens jämställande i avlöningshänseende med tjänstemän i andra lönegraden respektive lönegraden B 15 (numera B 24). Under erinran härom och under hänvisning beträffande de skäl, som kollegium härför anfört, särskilt till sin framställning av den 29 augusti 1921, har kollegium vidare i yttrande den 5 oktober 1922 till dåvarande chefen för handelsdepartementet över då föreliggande förslag av 1902 års löneregleringskommitté i fråga om fartygsinspektionsbyråns uppförande å ordinarie stat anfört följande. »Det sakliga foget för kollegii förslag härutinnan (i fråga om byråinspektörens avlöning) synes kollegium hittills blivit till fullo på alla håll erkänt. Härutinnan hänvisar kollegium till bilagan till 1920 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, sid. 18—23, bilagan till 1921 års statsverksproposition, tionde huvudtiteln, sid. 24—26 samt innevarande års statsverksproposition, samma huvudtitel, sid. 25—27, ävensom formuleringen av 1921 års riksdagsbeslut i anledning av Kungl. Maj:ts framställning i ämnet samt uttalanden i riksdagen vid frågans behandling sistnämnda år (bland annat av dåvarande statsrådet Malm, första kammarens protokoll den 11 maj 1911, samt av förutvarande statsrådet Thorsson och sjökaptenen Alex. Thore, andra kammarens protokoll sistnämnda dag). Beträffande byråinspektören har löneregleringskommittén anfört, att kommittén väl trott sig finna, att de åligganden, som tillkomme honom, kunde motivera för honom en högre löneställning än i lönegraden B 13, men kommittén

*Tidigare
förslag.*

har dock ej ansett sig kunna tillstyrka, att han hänföres till samma lönegrad som förste byråinspektören, utan stannat vid att förslagsvis hänföra honom till lönegraden B 14. Till stöd för sin ståndpunkt härutinnan har kommittén åberopat, att förste byråinspektören enligt instruktionen för kollegium vore, liksom byråchefen å byrån, ingenjörutbildad, varemot för byråinspektören fordrades nautisk utbildning och att förste byråinspektören således vore beträffande utbildningen kompetent till vikarie, i förekommande fall, för byråchefen, vilket icke vore fallet med byråinspektören. Vad löneregringskommittén sålunda anfört synes kollegium icke kunna få anses utslagsgivande inför de skäl av saklig art, som vid skilda tillfällen anförts till stöd för byråinspektörsbefattningens uppflyttande i lönegraden B 15. Beviskraften av kommitténs nämnda argument förringas i väsentlig grad inför det nu rådande förhållandet, att sjötekniska bitrådet i kommerskollegium och nautiske assistenten i socialstyrelsen, med vilka den nu ifrågavarande byråinspektören i själva verket är fullt jämförlig, hänförts till lönegraden B 15, ehuru de ej kunna tjänstgöra som byråchefsvikarier. Trots att enahanda förhållande som det av kommittén angående byråinspektören åberopade — ifråga om kompetens såsom vikarie för byråchef — föreligger beträffande ett flertal andra befattningshavare i kollegium, hava dessa likväl hänförts till lönegraden respektive 15:e och 19:e. Det synes vid sådant förhållande så mycket mer oberättigat att beträffande just nu ifrågavarande enstaka befattning anlägga nu berörda synpunkt. Kollegium vidhåller förty sitt förslag om byråinspektörsbefattningens hänförande till lönegraden B 15.»

Statens besparingskommitté har, i sitt den 4 februari 1925 dagtecknade betänkande angående kommerskollegium, på anförda skäl föreslagit såväl den tekniska som den nautiska byråinspektörsbefattningens hänförande till lönegraden B 14 (B 22). Kommittén uttalade härutinnan bland annat följande: »Om tillika den nautiskt utbildade byråinspektörens befattning höjes till 14:e lönegraden vinnes en större jämvikt mellan den nautiskt utbildade och det ingenjörstekniskt utbildade elementet inom inspektionen, en jämvikt, som synes vara av stort värde och som man tidigare sökt vinna genom att åt den nautiskt utbildade byråinspektören föreslå förste byråinspektörs ställning.»

Såsom ock av det såsom bilaga till 1928 års proposition fogade utdrag ur statsrådsprotokoll över handelsärenden framgår har *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* i yttrande den 4 november 1927 föreslagit byråinspektörens placering i lönegraden B 22. Häremot hava emellertid några av nämndens ledamöter uttalat avvikande mening. Sålunda hava två reservanter ansett befattningen böra bibehållas i 21:a lönegraden under det att två andra reservanter uttalat sig för befattningens hänförande till 24:e lönegraden. De två förstnämnda reservanterna hava ej närmare motiverat sitt yrkande på denna punkt utan inskränka sig till följande kortfattade uttalande i frågan: »För byråinspektören torde den nuvarande pla-

ceringen i 21:a lönegraden gott och väl räcka till.» De reservanter, som uttalat sig för befattningens hänförande till 24:e lönegraden, hava närmare motiverat sitt yrkande genom följande yttrande: »För befattningen såsom byråinspektör med nautisk utbildning å kommerskollegiets fartygsinspektionsbyrå har lönenämnden föreslagit placering i lönegraden B 22. Enligt vår mening föreligga emellertid tillräckliga skäl för att befattningen bör hänföras till lönegraden B 24. Då såväl byråchefen som förste byråinspektören å ifrågavarande byrå skola vara ingenjörutbildade och alltså byråinspektören ensam har att företräda den rent nautiska fackkunskapen inom byrån, torde därav framgå, att av de arbetsuppgifter, som i sin helhet ankomma på kommerskollegium såsom uppsiktsmyndighet å detta område, en icke ringa del är av beskaffenhet att falla under byråinspektörens självständiga handläggning. Det torde även vara ett allmänt intresse, att denne befattningshavare icke kommer att intaga en alltför underordnad ställning inom byrån, när härigenom de nautiska synpunkterna kunna tänkas i otillbörlig grad få träda tillbaka till förmån för de tekniska kraven. Den omständigheten att å andra poster inom ämbetsverket finnas befattningshavare med nautisk utbildning, synes oss icke böra på sätt skett i nämndens utlåtande åberopas som skäl för en lägre lönegradsplacering i förevarande fall, då dessa befattningshavare äro avsedda för speciella arbetsområden och helt tagas i anspråk för dessa. Slutligen vilja vi framhålla, att Kungl. Maj:t och till synes även riksdagen tidigare ansett en placering i lönegraden B 24 av ifrågavarande byråinspektörsbefattning befogad. I 1921 års statsverksproposition föreslog nämligen Kungl. Maj:t i samband med frågan om anvisande av medel för år 1922 för upprätthållande av verksamheten å kommerskollegiets fartygsinspektionsbyrå, att byråinspektören skulle erhålla uppflyttning i högre lönegrad och i sådant hänseende placeras i lönegraden B 15 (nu B 24). Såsom skäl härför anförde föredragande departementschefen, att det enligt hans mening icke kunde betvivlas, att de krav på omfattande nautisk utbildning, som borde ställas på ifrågavarande tjänsteman, samt det självständiga och ansvarsfulla arbete, han hade att utföra, väl motiverade, att han fullt jämställdes med den tekniska byråinspektören å byrån. Riksdagen fann emellertid, vid prövning av frågan, att med den ifrågasatta uppflyttningen tills vidare borde anstå. Av såväl formuleringen av riksdagens beslut som ock uttalanden i riksdagen vid frågans behandling synes emellertid det sakliga foget för framställningen hava blivit för det dåvarande till fullo erkänt.»

Som bekant kom frågan om fartygsinspektionsbyråns organisation på grund av vissa skäl icke under realbehandling vid 1928 års riksdag.

I den nu föreliggande propositionen erinras om uttalande i ämnet av 1926 års besparingssakkunniga, vilket uttalande återfinnes i propositionen under sid. 69 och 70.

Kommerskollegium.

I det yttrande, som kommerskollegium avgivit över besparingssakkunnigas utlåtande, har kollegium framfört sitt gamla krav om tjänstens placering i lönegrupp B 24 samt i sådant hänseende anfört följande: »Ett bibehållande av här ifrågavarande byråinspektörs placering allenast i lönegraden B 21 skulle enligt kollegii åsikt innebära ett uppenbart underskattande av betydelsen av de nautiskt-tekniska intressenas tillgodoseende vid förhandskontrollen å fartygs sjövärdighet. Foget för kollegii åsikt beträffande denna tjänsts placering i lönehänseende synes tidigare hava varit från olika håll erkänt. Kollegium får härutinnan särskilt hänvisa till vederbörande departementschefs uttalande i statsverkspropositionen, tionde huvudtiteln, till 1921 års riksdag, varvid Eders Kungl. Maj:t framställde förslag om uppflyttning av befattningen i fråga samt till formuleringen av samma års riksdags beslut i ämnet. Då några väsentliga förändringar beträffande skälen för befattningens uppflyttning i föreslagen lönegrad icke därefter inträtt och vad som vid vissa tillfällen anförts emot den av kollegium förordade lönegradsplaceringen icke synas kollegium kunna tillerkännas giltighet, hemställer kollegium om sådan avvikelse från besparingssakkunnigas nu föreliggande förslag, som skulle betingas av byråinspektörsbefattningens hänförande till lönegraden B 24 under benämning för innehavaren av förste byråinspektör.»

Propositionen.

Statsrådet och chefen för handelsdepartementet anför i propositionen följande (sid. 83):

»För egen del finner jag mycket starka skäl tala för att tillerkänna denne befattningshavare, vars betydelse för fartygsinspektionens arbete icke får underskattas, åtminstone den obetydliga löneförbättring, som ligger i en uppflyttning till 22:a lönegraden, och anser mig alltså i denna punkt böra förorda en avvikelse från de sakkunnigas förslag.»

Motionen.

Av statsrådets yttrande framgår att denne icke haft något direkt emot att ifrågavarande befattning uppflyttas till 24:e lönegraden. Enligt underteknads mening tala särdeles vägande skäl för att vid den organisation av fartygsinspektionen, som nu är avsedd att genomföras, denna tjänst placeras så, som tjänstens betydelse förtjänar. Det må anmärkas, att denne tjänsteman är den ende, som inom fartygsinspektionens chefsmyndighet representerar den nautiska sakkunskapen. I sakens egen natur ligger att innehavaren av en sådan befattning måste äga långvarig erfarenhet som befälhavare å fartyg i inländska och utländska farvatten, något som också framgår av den för tjänsten gällande instruktion. Härav följer också att till befattningen kan antagas endast en person vid långt framskriden levnadsålder, vilket givetvis inverkar ogynnsamt i fråga om pensionsavgifter och pensionsunderlag. Om de besparingssakkunniga fäst avseende vid det arvode, nuvarande innehavaren av tjänsten åtnjuter som vikarie för navigationsskoleinspektören, må erinras, att denna fördelning är tillfällig och

att arvodet motiveras av extra arbete, som icke tillhör befattningshavare inom fartygsinspektionen. Vidare erinras om, att tjänstens innehavare, i motsats till exempelvis sjötekniska biträdet, vilken i propositionen föreslås till uppflyttning i 26:e lönegraden, är förhindrad att genom åtagande av enskilda uppdrag utnyttja sin sakkunskap och erfarenhet. Han saknar också på grund av sin särställning inom statsförvaltningen befordringsmöjlighet, varför han bör avlönas såsom innehavare av en sluttjänst av kvalificerad beskaffenhet.

Med hänvisning till vad nu anförts ävensom tidigare utredning i ärendet, därvid särskilt avseende bör fästas vid kommerskollegii upprepade framställningar, får jag vördsamt föreslå,

att riksdagen vid fastställande i anledning av förevarande proposition av ny stat för kommerskollegium måtte besluta, att byråinspektören å fartygsinspektionsbyrån uppföres i lönegrupp B 24.

Stockholm den 14 mars 1929.

Charles Lindley.